

Nr 100.

Av herr **Lindhagen m. fl.**, med förslag till lag om utsträckt tillämpning av lagen om inskränkning i rätten att erhålla ägostyckning m. m.

Uti jordkommissionens senast avgivna betänkande framlades en framställning om de norrländska ägostycknings- och jordavsöndringsbestämmelsernas utsträckning till hela riket. Efter en historik av frågan samt en erinran, att den norrländska ägostyckningslagen, som antogs definitivt år 1909, föregicks av en år 1905 antagen provisorisk ägostyckningslag anförde kommissionen vidare följande:

»Det framgår av det sagda, att uppfattningarna för närvarande äro tämligen eniga därom, att 1896 års ägostyckningsbestämmelser äro i hög grad missriktade och behöva undergå en förändring för hela riket i syfte att tillse bland annat, att jordbruket behörigen upprätthålles.

Emellertid kan i detta avseende uppställas vissa skillnader. När det gäller att skapa nya jordbruk eller att utbryta färdiga jordbruk i socialt syfte, har lagstiftningen särskild anledning tillse, att dessa jordbruk bliva fullständiga inom överkomliga mått och gränser. Jordkommissionens betänkande om bildande av nya jordbruk (del IV) samt de i förevarande betänkande uppställda kraven på, vad ett avlöst arrendejordbruk bör innehålla, rör sig därför med mera detaljerade föreskrifter. Den norrländska ägostyckningslagen är ej lika fullt betryggande och ej heller jordstyckningskommissionens ovannämnda förslag om avstyckning, vilket närmar sig norrlandslagen. Jordkommissionen vill därför framhålla att, såsom redan erinrats, i blivande nybyggeslag och lag om avlösning av arrendejordbruk eller ock i särskild lagstiftning införas betryggande bestämmelser, att icke de enligt berörda lagar igångsatta nybildningarna av jordbruk kringgås genom enskilda avtal, som tillägga jordbruken otillräckliga ägor.

Under avvaktan på dylik lagstiftning liksom ock över huvud taget på den ifrågasatta lagen om delning av jord å landet är det enligt kommissionens uppfattning synnerligen angeläget, att åtminstone norrländska ägostyckningslagen och dess komplement i jordavsöndringsföreskrifterna utan dröjsmål utsträckas att gälla provisoriskt för hela riket. Behovet av en mera omtänksam jordstyckningslagstiftning är nu för södra och mellersta delarna av riket uppenbart enahanda, som det varit för Norrland. Uti kommissionens år 1923 till regeringen avlämnade förslag om tvångsförlängning av vissa arrenden har denna angelägenhet även närmare belysts.»

Jordkommissionen hemställde därför, att till 1923 års riksdag måtte framläggas nedannämnda två lagförslag. Då detta emellertid ej medhans från regeringens sida, framfördes förslaget motionsvis inom första kammaren. Andra lagutskottet fann tillräckliga skäl icke föreligga att redan då taga ståndpunkt i frågan genom antagande av de framlagda förslagen till provisoriska lagar.

Reservation avgavs av tre ledamöter. Riksdagen biträdde lagutskottets uppfattning. Inom första kammaren erhöi motionärens förslag i första omgången 27 röster.

Även i södra och mellersta Sverige pågå tid efter annat eller ock kunna förekomma utstyckningar av arrendejordbruk särskilt från bolagsdomäner. — Gimo-Österby bruks talrika ägostyckningar är ett känt exempel. Det är därför angeläget att norrländska ägostyckningslagen, som avsåg att kontrollera dylika utstyckningar, utsträckes provisoriskt till hela riket.

Då icke heller till denna riksdag är att från regeringen emotse något förslag i förevarande avseende, synes oss frågan icke kunna vidare förhalas, utan hemställas (jmf. sid. 23) därför i anslutning till jordkommissionens hemställan,

att riksdagen ville för sin del antaga följande förslag till

1) Lag

om utsträckt tillämpning av lagen den 25 juni 1909 om inskränkning i rätten att erhålla ägostyckning.

Vad i lagen den 25 juni 1909 om inskränkning i rätten att erhålla ägostyckning stadgas beträffande Norrland och Värmlands län skall tillsvidare äga tillämpning även å övriga delar av riket

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling; dock skall den ej äga tillämpning å ägostyckning, till vilken tillstånd lämnats före dagen för lagens ikraftträdande.

2) Lag

om viss inskränkning i rätten till jordavsöndring.

Vad i 20 § 1 mom. och 22 § i lagen den 27 juni 1896 om hemmansklyvning, ägostyckning och jordavsöndring i fråga om begränsning av avsöndring stadgas för Norrland och Värmlands län, skall tillsvidare äga tillämpning jämväl å övriga delar av riket.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Stockholm den 21 januari 1924.

Carl Lindhagen.

Gustav Möller.

Gustaf Nilsson.

Rickard Sandler.

Olof Olsson.

Ernst Wigforss.